

UNIDADE 8

Maneiras de vivir

**Nesta unidade imos deseñar un paraíso onde vivir.
Para iso, imos aprender:**

◆ a correlación temporal nas frases de relativo ◆ o emprego dalgúns conectores ◆ a expresar desexos ◆ a expresar a causa e a finalidade: **por** e **para** ◆ os usos especiais dos posesivos

1. O ALEMÁN DE CAMELLE

A. Coñeces algunha persoa que viva dunha maneira bastante particular? Que elementos temos en conta para considerar que un estilo de vida é convencional ou excéntrico?

- *Si, eu coñezo un home que vive nunha casa moi afastada...*

B. A continuación tes a historia de *Man*, o alemán de Camelle. Se nunca oíches falar del, o texto proporcionarache algunha información sobre a súa forma de vida. Despois de lelo, comenta co compañeiro o que máis te sorprende.

Nestes tempos de prásas, globalización e homoxeneidade, poucos lugares existen con tanta singularidade e maxia como a Costa da Morte. A súa orografía accidentada en convivencia co mar, a lenda negra dunha navegación marcada polo risco e a pervivencia de costumes seculares agrandan o carácter lendario da Fisterra galega.

Por iso, non é de estrañar a atracción que a forza telúrica deste espazo exerce nas persoas ás que lles guste vivir nun contorno natural. Así lle debeu acontecer a Manfred Gnädinger, *Man*, o alemán de Camelle, que, nacido en Dresde, veu dar a esta vila do concello de Camariñas, onde viviu ata a súa morte. *Man* tivo na natureza o seu espazo vital; nos produtos do mar, a súa fonte exclusiva de alimentación; e nun atavío que só lle cubría as partes pudendas, a súa única peza de roupa.

O ermitán *Man* viviu, pois, en absoluta harmonía coa natureza, sen nunca posuír nada de seu. Chegara en 1961 á vila. Descoñécense moitos datos da súa biografía, pero parece ser que un desencontro coa muller alemá coa que vivía ou un desengano amoroso cunha mestra da zona mo-

tivaron o abandono de todas as convencións sociais e levárono a asentarse na súa vivenda nas rochas que daban ao mar. Alí construíu a súa cabana e fixo do contorno marítimo o seu fogar, cuxa decoración constituíu un auténtico museo.

Pouco a pouco, conseguiu decorar as rochas e, amontoando pedras, íalles dando forma ata lograr esculturas. Así foi como a expectación arredor deste home foi medrando e medrando. Non sabemos se quería crear un museo que logo se convertese nun lugar habitual das rutas turísticas, pero o certo é que o logrou. *Man* pedíalle un euro a cada visitante e que debuxase no seu caderno aquilo que máis o impresionase.

Pero a natureza decorada que *Man* elaborara con tanto coidado ano tras ano veu quebrarse un 19 de novembro de 2002, cando o petroleiro *Prestige*, tras afundir, tingüía do negro do chapapote toda a costa galega. O alemán de Camelle, ao contemplar o desastre ecolóxico, non volveu levantar cabeza e morría días despois: o 28 de novembro do mesmo ano. Segundo os veciños, seica de tristura.

C. Agora, le as opinións que expresaron diferentes persoas acerca da forma de vida de *Man* e anota no cadro se che parecen positivas ou negativas.

	POSITIVAS	NEGATIVAS
1		
2		
3		
4		

1 Era un home especial de seu. Era moi coherente cos seus principios e coido que quería un modo de vida que servise como testemuño para incrementar a conciencia ecolóxica. Morreu como viviu: rodeado de natureza.

2 Si, eu falei moitas veces con el, aínda que era unha persoa un tanto reservada, pero a min sempre me deu a impresión de que optaba por ese estilo de vida para vivir máis sosegado, sen a presión da vida contemporánea.

3 A min páreceme que era un excéntrico e que, no fondo, desexaba crear un drama no que fose el o protagonista. Foi a forma que atopou para alcanzar a fama. Ademais coido que foi todo por un desengano amoroso. Seguramente tivo problemas cos seus e viu no illamento a única forma de vingarse.

4 Trozaba moito coas visitas que tiña no seu museo. Creo que o principal motivo para decorar as rochas foi por agradecemento a todo o que a natureza lle dera.

2. DIME CON QUEN ANDAS E DIREICHE QUEN ES

A. Coñeces algún grupo social ou algún colectivo de persoas que compartan gustos ou afeccións? Coméntao cos teus compañeiros.

- Eu teño un amigo que é afeccionado aos coches antigos e é dun grupo que organiza saídas, excursións...

B. Vas escoitar un programa de radio chamado *Maneiras de vivir*, no que tres convidados falan do colectivo ao que pertencen. Relaciona cada debuxo co número de intervención correspondente e, no teu caderno, anota o nome de cada colectivo e as súas características. Logo, comenta cos teus compañeiros que opinas deses estilos de vida.

C. E ti? Se tiveses que incluírte nalgún grupo, cal sería? Como lle chamarías?

- Eu non o sei, pero coido que estou dentro do grupo de "afeccionados ás telenovelas".
- Eu, sen dúbida, no dos "futboleiros".

3. CAMPO OU CIDADE?

A. Estas persoas falan do seu tipo de vivenda ideal. Poderías relacionar cada unha delas co seu testemuño? En que aspectos ou información te baseaches para facelo? Coméntao co resto da clase.

			
Rafael Barros , 42 anos, pintor artístico.	Adela Mendoza , 39 anos, arquitecta.	Ánxelo Andrade , 53 anos, carpinteiro.	Inma e Alexandre , 20 e 22 anos, estudantes.

Quero unha casinha pequena e bastante cómoda, que **este** no medio do campo, preto dalgunha montaña, pero non moi lonxe dun centro urbano. **Prefiro** que non **haxa** moitos veciños nas proximidades porque iso de estar todo o tempo dándolle conversa á xente non é o meu.

Nestes momentos, **gustaríanos atopar** un piso compartido que **fose** céntrico e non **estivese** moi lonxe da zona universitaria. Tamén **preferiríamos** que non **vivisen** máis de catro persoas en total. Ah, e que a xente non **fose** desta que anda sempre facendo das súas e deixando os compañeiros en apuros.

Pois eu, a verdade, é que non pido moito. O que quero, sobre todo, é unha vivenda de meu. **Podería** ser unha casinha de palla ou de barro preto dun río, que **teña** xardíns, hortas e árbores froiteiras. Así poderei vivir en contacto coa natureza, pasar máis tempo cos meus e deixar dunha vez os trastornos e a carestía desta cidade.

Eu confeso que non son quen de vivir sen algunhas comodidades. Din que é algo de meu e non o nego. **Quería** unha casa que **fose** bastante ampla, xa que teño tres fillos e **preferiría** que **tivesen** cadanseu cuarto. Ademais, como traballo na casa, necesito un despacho con moita luz e ventilación. Ah, e tamén **me gustaría** que **houbese** xardín e espazos ao aire libre.

B. Fíxate nas formas verbais en grosa que se combinan nos textos en A. Poderías deducir por que os personaxes escollen o presente ou o imperfecto de subxuntivo? Coméntao cos teus compañeiros e, logo, aclarádeo co voso profesor.

C. Como describirás a túa vivenda ideal? Formula un pequeno texto como os do ítem A.

• *Pois a min gustaríame atopar unha casa que teña...*

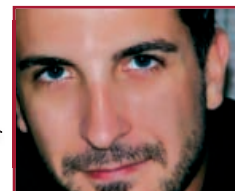
D. Fíxate agora nos posesivos que aparecen subliñados nos distintos textos de A. Con cal dos significados de abaixo cres que se relaciona cada un? Coñeces algún outro emprego especial dos posesivos? Compárteo cun compañeiro.

1. Posesión ou pertenza.
2. Distribución.
3. A miña familia.
4. Feitos ou trasnadas que fai unha persoa.
5. Calidade que se ten por natureza.
6. Gustos ou afeccións.

4. UN TRABALLO QUE...

A. Observa a correlación de tempos verbais que se dá nestas frases.

Estou procurando un traballo que me deixo tempo para a miña familia.

Xenaro

→ Xenaro **estaba procurando** un traballo que lle **deixase** tempo para a súa familia **e púxose a traballar como tradutor** dende a súa casa.

B. Fai agora as transformacións necesarias para converter as seguintes frases en pequenos relatos e, deseguida, engádelle un final. Logo, compara os teus relatos cos dun compañeiro. Fíxestelos parecidos?

Mariña: Estou tratando de atopar un grupo de xente que queira facer o Camiño de Santiago.

→
.....
e

Sandra: Na empresa necesitamos atopar unha telefonista que fale italiano.

→
.....
e

Celia: Estou buscando unha casa que estea ben comunicada, duns 300 metros, pero que non sexa moi cara.

→
.....
e

Carlos: Non atopo ningún deporte que me permita enmagrecer sen que me dea dor nas costas. Xa sabes, como teño unha hernia...

→
.....
e

Nita: Non coñezo a ninguén que saiba ruso, pero necesito traducir este texto.

→
.....
e

Correlación temporal nas construcións relativas

Cando o verbo da frase principal está en presente de indicativo, o tempo do verbo da oración relativa pode variar en función do que queremos dicir.

PRESENTE DE INDICATIVO → VERBO EN INDICATIVO (presente, pretérito...)

- **Busco** unha persoa que **vive/vivi** neste barrio.
(= sei quen é, díxéronme que vive aquí.)

PRESENTE DE INDICATIVO → VERBO EN SUBXUNTIVO (= presente)

- **Quero** coñecer alguén que **este** na miña situación. (= non sei se existe alguén que cumpra esa condición ou, se existe, non o coñezo.)

Se o verbo da oración principal aparece en pasado, o da relativa vai, normalmente, en imperfecto de subxuntivo.

VERBO EN PASADO → IMPERFECTO DE SUBXUNTIVO

- **Buscaba** unha persoa que **colaborase** coas tarefas.
- **Intentei atopar** alguén que me **substituíse**, pero foi imposible.

Cando na frase principal o verbo está en pospretérito, o verbo da relativa pode ir en presente ou en imperfecto de subxuntivo.

POSPRETÉRITO → PRESENTE DE SUBXUNTIVO

- **Gustárame** atopar alguén que me **coide** moito.
(= non coñezo a súa identidade, pero vexo posible que a situación chegue a cumprirse.)

POSPRETÉRITO → IMPERFECTO DE SUBXUNTIVO

- **Gustárame** atopar alguén que me **coidase** moito.
(= vexo pouco probable ou imposible que suceda.)

En todos os casos anteriores, o verbo da oración relativa pode ir en infinitivo se o seu suxeito coincide co da oración principal ou o inclúe.

- **Necesito**
- **Necesitaba** atopar alguén con quen **saír**.
- **Gustárame**

Expresión da causa e da finalidade: por e para

Por + substantivo

Fíxose sacerdote **por** vocación.

A organización suspendeu o evento **por** causas alleas á súa vontade. Deixou de saltar en paracaídas **pola** súa familia.

Por + infinitivo

A Xan admitírono **por** ser o fillo do director.

Para + infinitivo

Marchou á capital **para** conseguir un traballo mellor.

Volveu ao campo **para** estar máis tranquila.

Usos especiais dos posesivos

As expresións **de meu, de teu, de seu, de noso, de voso e de seu** empréganse para expresar pertenza exclusiva:

- Tantos anos de traballo e non tendes nada **de voso**.

Asemade, as devanditas formas poden indicar que unha característica é propia da natureza dunha persoa.

- Seguro que non espera nada a cambio. É que é boíño **de seu**.

Coas formas **cadanseu/s e cadansúa/s** distribúeselle un obxecto a cada persoa dentro dun grupo.

- Utilizade **cadansúas** follas de exercicios.

As formas da primeira persoa cun nome propio empréganse para expresar familiaridade ou afectividade.

- Marchou **o noso** Xael a Estados Unidos.

Os meus, os teus, os seus, os nosos, os vosos poden empregarse para substituír 'a miña, a túa, a súa... familia'.

- Pasa aquí todo o curso, pero no verán volve á súa terra porque quere estar **cos seus**.

As miñas, as túas, as súas, as nosas, as vosas poden significar 'as cousas, feitos ou trasnadas que fixo unha persoa'.

- Creo que, se volvo facer unha **das miñas**, me despiden.

O meu, o teu, o seu, o noso, o voso, o seu poden significar 'o que me/che... gusta'.

- Non me gustou moito a obra, pero se che digo a verdade, o teatro non é **o meu**.

O posesivo **meu** pode aparecer como vocativo para chamar a atención dun compañeiro.

- **Meu**, que che pasa? Véxote un pouco decaído.

5. UNHA PALABRA QUE...

A. Imos pensar en palabras para lles regalar aos nosos compañeiros e que sirvan para cousas diferentes.

para definir o teu xeito de vivir

para acadar os teus soños

para manter a ilusión na túa filosofía de vida

para rexeitar algo que che amola a vida

para...

B. Agora imos compartir cos nosos compañeiros o noso mundo e facer entre toda a clase unha listaxe das palabras que nos gusten a todos. Primeiro cada un vai escribir as súas palabras na seguinte táboa.

Unha palabra que te defina:
Unha palabra que defina o que sentes polo galego:
Unha palabra que che guste desde que aprendiches galego:
Unha palabra necesaria:
Unha palabra que resuma a túa vida:
Unha palabra que defina a túa filosofía de vida:
Unha palabra que che lembre o que aínda queres facer na vida:
Unha palabra que...

C. Explicálles aos teu compañeiros que significado teñen para ti as palabras do exercicio anterior e por que as escolliches.

- Pois para min "independencia" é unha palabra importante polo seu significado na miña vida, para a miña independencia foi moi importante...

D. Entre todos escollede as palabras que máis vos gusten.

6. PARAÍÇOS NA TERRA

A. Algunhas persoas encontraron o seu lugar no mundo. Aquí tes algún exemplo. Onde poderías vivir ti? Onde non? Por que o rexeitarías?

- Eu non podería vivir nin unha semana nun lugar no que non vise o sol

URBANITAS

- > Homes e mulleres amantes das comodidades da cidade.
- > Viven en *lofts* en antigas zonas industriais, rehabilitadas como áreas residenciais ou no centro da cidade.
- > Traballan en comercios ou servizos.
- > Teñen coches ou motos.
- > Son amantes da velocidade, do asfalto, do luxo e da moda.
- > Encántalles cociñar pratos sofisticados.
- > Van a todo tipo de locais de moda na cidade.
- > Levan roupa de marca e teñen abono para a ópera.
- > O seu lema: "No asfalto e á última".

HABITANTES DA BLOGOSFERA

- > Viven en calquera parte, case permanentemente conectados á rede.
- > Cada poucas horas actualizan o seu blogue. Colgan fotos, ideas, pensamentos... íspense ante un público ao que non ven.
- > Participan nos blogues doutros e reciben comentarios doutros internautas que poden ser tamén blogueiros.
- > Calquera tema serve para unha nova entrada de diario ou post: unha eclipse lunar, un cambio de traballo, un gran no nariz, o tedio vital...
- > O seu lema: "Vive, publica e logo pensa".

OKUPAS NEORRURAIS

Decidiron cambiar a cidade e o seu traballo polo campo.

- > Instálanse nunha vila abandonada e reconstrúena.
- > Son autosuficientes.
- > Viven do que obteñen da terra e do comercio en pequenos mercados e feiras.
- > Algunhas comunidades estableceron un sistema cooperativo no que toda propiedade é común.
- > Algunhas comunidades rexeitan avances tecnolóxicos como a televisión, o coche, o teléfono...
- > Teñen que enfrontarse á ameaza constante do posible desaloxo, xa que a maioría son ocupacións ilegais.
- > Cando os botan dunha aldea, volven empezar a súa vida noutra.
- > O seu lema: "O natural é sabio".

B. Imos deseñar un paraíso alternativo. Como che gustaría que fose? En grupos de tres, pensade nun e cubride a seguinte grella

Nome do lugar/ concello	
Localización xeográfica e superficie	
Temperatura media en inverno	
Temperatura media no verán	
Descrición do lugar	
Flora e fauna	
Economía	
Renda per capita	

C. Despois, podedes pensar nun perfil dos compoñentes dese lugar imaxinario atendendo aos parámetros que aparecen a continuación?

Idade
Estado civil
Profesión
Carácter da xente
Tipo de vivendas
Afeccións
Hábitos
Valores máis importantes na vida
Lema de vida
Problemas

D. Presentádelle o voso paraíso ao resto da clase. Cantos dos vosos compañeiros poderían vivir nel?

- Nós pensamos nun paraíso chamado "os postindustriais". Está formado por xente que...

E. Agora tedes que facer un anuncio para unha campaña turística no que vendades as marabillas da vida no voso paraíso imaxinario, coa finalidade de convencer os compañeiros para que veñan visitalo nas vacacións.

7. OPINIÓNS DUN ARQUITECTO

A. César Portela é un coñecido arquitecto e urbanista galego. Le esta entrevista que lle fixeron nun periódico. Que che parecen as súas opinións?

César Portela Fernández-Jardón

POR LUIS POUSA

(Pontevedra, 1937; casado; tres fillos) é un dos grandes da arquitectura española contemporánea. Doutor en Arquitectura e ex-catedrático de Proxectos Arquitectónicos na Escola Técnica Superior de Arquitectura da Coruña, Portela foi galardoado en 1999 co Premio Nacional de Arquitectura de España polo edificio da estación de autobuses de Córdoba. Entre os seus proxectos máis destacados están tamén a Domus-Casa do Home (A Coruña, 1995, en colaboración con Arata Isozaki), o faro de Punta Nariga (Malpica, 1995), o cemiterio de Fisterra (2002) ou o Museo do Mar de Vigo (2002, con Aldo Rossi). Na actualidade, César Portela está en plena tarefa coa Estación Central de Valencia, a torre do aeroporto de Granada e o Palacio de Congresos de Beiramar (Vigo).

Que lle achegaron Aldo Rossi e Arata Isozaki?

Son dous grandes arquitectos, dúas grandes persoas e dous grandes personaxes. Aprendín moito de Isozaki, un gran profesional dunha cultura moi distinta á miña. Pero Aldo foi decisivo: era un gran teórico. (...)

E que dicía Rossi?

Que a arquitectura realmente importante é a da cidade. Que os arquitectos estaban aceptando encargos moi herméticos, e se desentendían un pouco dos problemas da cidade. Iso díxoo nos anos 70, e logo comprobouse que era certo. Hai grandes estrelas que fan grandes edificios, pero nas cidades, os espazos públicos van a menos. En calquera cidade grande ou media, os mellores espazos públicos son de hai 50 ou 100 anos. Con ser moi espectacular a arquitectura dos edificios en Santiago, éo máis a das súas prazas. Percíbese que eses edificios están pensando nunha praza, configurándoa. O encanto de Pontevedra son as súas praciñas. A prazas son o espazo social onde fas amigos, onde te atopas con eles; onde hai nenos, maiores... Son a esencia da cidade.

Con que obras súas se sente vostede máis realizado?

Co cemiterio de Fisterra, o faro de Punta Nariga, o Museo do Mar de Vigo ou co arranxo que fixen nas illas de San Simón e Sancto Antonio. Tamén me sinto moi

identificado coa estación de autobuses de Córdoba, o parque dos Toruños de Cádiz, a ponte de Shinminatto en Xapón ou a Escola de Belas Artes de Cidade Bolívar, en Venezuela. Son como os fillos, cada un ten o seu xeito de ser, pero quérellos a todos.

(...)

Entra nos seus plans facer algunha estación do AVE nalgunha cidade galega?

De momento estou facendo a de Valencia e a intermodal de El Prat de Llobregat, que é a anterior á de Barcelona e onde se bifurca para o aeroporto. Gustaríame facer unha actuación en Galicia, pero é bo non encadrarse. Adoito alternar unha casíña pequena cun gran proxecto.

En vivenda, a actual crise é de oferta ou é de algo máis?

É unha crise de modelo de crecemento. Hai anos, un grupo de profesionais, reunidos na plataforma Cies, fixemos un proxecto, por encargo de Consello Superior de Colexios de Arquitectos, que se chamaba Crecemento versus desenvolvemento. Diciamos que a sociedade debía ter un desenvolvemento equilibrado, harmónico e autosustentado e, con todo, estabamos propiciando un mero crecemento. Se expós que nesta sociedade debe haber un mínimo de igualdade e todo o mundo debe ter os mesmos dereitos, non pode ser que un teña tres casas e dez coches, e moitos non teñan nin unha casa nin un coche. Isto debe reformularse. Realmente es máis feliz cando non levas cartos enriba, dás unha volta cos amigos, sentas na praia e ves unha posta de sol.

(...)

Imponse a sustentabilidade?

É fundamental. Na miña casa non se tiraba nada, e as sobras da comida gardábanse e pola tarde viña unha persoa recollelas; levábaas para os porcos. Logo, cando mataba o porco, traíanos uns chourizos. Ese intercambio era sustentabilidade. A metade da froita que se consome en Galicia e ata o peixe, fíxate til, veñen de fóra. Vas ao campo e nas árbores hai mazás, peras, laranxas etc., que ninguén as colle. Non sabemos valorar o que temos.

A deterioración da costa galega é irreversible?

É irreversible. A metade da costa galega está degradada.

Esa degradación é relativamente recente?

Das tres últimas décadas.

A Lei de protección do litoral era necesaria?

Aínda que só fose como un sinal de alarma, eu daríaa por ben empregada. Combarro é unha marabilla; os faros que balizan a costa, o mesmo. Cando a arquitectura é boa, sublima a natureza, non a esnaquiza, pero o que se fixo na costa galega é de tan mala calidade, de tan mal gusto e de tan mala construción que é horrible. Hai lugares aos que non vou porque me poño malo ao velo, caso do tramo de Pontevedra á Toxa.

Necesítanse unhas directrices de ordenación do territorio?

É básico. As leis axudan, pero o importante é a cultura; que a xente faga ben as cousas porque lle sae de dentro.

Hai que ir a un gran pacto político polo territorio?

Rotundamente, si. Porque se destruímos a costa, os vales, os ríos, as montañas..., que nos queda? Se fóssemos conscientes de todo iso, non repoboariamos Galicia de eucaliptos, non cargariamos a costa de apartamentos estúpidos, non acabariamos coa pesca nas rías nin acabariamos cos ríos. Non temos perdón de Deus. É unha traxedia. Vaia herdanza lles estamos deixando aos nosos fillos!

(...)

Que importancia lles concede vostede aos materiais?

Os materiais son á arquitectura o que as palabras á literatura. Camilo José Cela era amigo do meu pai. Unha vez veu a Pontevedra, enfermou de gripe, e acompañei o meu pai visitalo ao hotel. Estaba na cama, cunha bolsa de auga na cabeza e un dicionario entre as mans. Contounos que, como non podía escribir, lle estaba dando un repaso ao dicionario para aprender máis palabras. E Cela xa era un escritor famoso. Iso mesmo pasa na arquitectura, non hai materiais bos ou malos; son bos ou malos se sabes ou non empregalos en cada caso. Hai que gastar os cartos que require cada cousa, porque, ao final, o barato adoita saír moito máis caro.

POUSA, Luis: César Portela: "É irreversible: a metade da costa está degradada". En Galicia Hoxe, 10.05.2009.

B. Se non es galego, os fenómenos dos que fala Portela danse tamén no teu lugar de orixe?